

איסור אמירה לנכרי בשבת

רב דניאל שטיין

א. רמב"ן (**שמות י"ב, ט"ז**) - "כל מלאכה לא יעשה בהם" פירש רש"י אפלו על ידי אחרים. ולא הבינו זה וכו' אין אלו מוזרים בתורה על מלאכה של גוי כלל לא ביום טוב ולא בשבת, אלא שיש בה שבות מדבריהם עם האמירה שלנו, כמו שאמרו אמירה לגוי שבota (שבת קן) וכו'. אבל מצאי במקילה כל מלאכה לא יעשה בהם, לא תעשה אתה, ולא יעשה חברך, ולא יעשה גוי מלאכתך וכו' ובודאי היא אסמכתא בעלמא.

ב. גם' יבמות (מח) - דעתنا ונפש בן אמריך וכו' והגר זה גור תושב, אתה אומר זה גור צדק, כשהוא אומר גורך אשר בשעריך הרי גור צדק אמריך, הא מה אני מקיים והגר, זה גור תושב. [חוט] (שמ) - פירש בקונטרס שכלל עליון שלא לעובד כוכבים ומחלל שבת כעובד עובדות כוכבים, וקשה אדם כן ניפויו להו משבע מצות ובמסכת ע"ז (סד) משמע דבשבע מצות שקבעו בני נח איקרי גור תושב, ועוד דבגמ' סנהדרין (נה:) אמר ר' דעובד כוכבים שבת חייב מיתה אפלו בחו"ל כל שכן בשבת, ובגמ' כריתות (ט). קאמר ר' ע"ז גור תושב אין מוזהר על השבת ונראת דהכא בעושה מלאכה לצורך ישראל זומיא דוניינש בן אמריך].

ג. רמב"ם (**פ"ו שבת ה"א**) - אסור לומר לגוי לעשות לנו מלאכה בשבת אע"פ שאיןנו מזויה על השבת ואע"פ שאמר לו מוקדם השבת ואע"פ שאינו צריך אותה מלאכה אלא לאחר השבת, ודבר זה אסור מדברי סופרים כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהם ויבאוו לעשות בעצמן.

ד. רשי"י ע"ז (כב). ד"ה לא - לא יאמר ישראל טול אתה חלק בשבת לפי שנעשה שלו על חצי היום המוטל עליו.

ה. רשי"י ע"ז (טו). ד"ה כיון - ומה שאסור לישראל לומר לעובד כוכבים עשה לי לך וזה משמעותו חפץ ודבר דבר דבר אסור.

ו. שו"ע (סי' רמ"ז סע' א') - שולח אדם אגרת ביד אינו יהודי ואפלו בערב שבת עם השיכחה וכו' ובלבך שלא יאמר לו שילך בשבת. [משנ"ב (ס"ק ג') - ואם הוא י אמר מעצמו שילך בשבת לית דין בה כיון שהישראל לא אמר לו זה וא"י אדעתה דנפשיה קעביך בשביל שכירותה].

ז. כף החיים (סי' של"ז אות כ"א) - בארץ מצרים נהוגים לשפה או נער עכו"ם מדיה הבית המרוצף בשבת וסוחט הבגד שמנגב הקרע מהמים שבולע כדי שיזhor ויקלוט עוד את המים שבקרקע וכו' ויש למלמוד עליהם וכות דעכו"ם אדעתה דנפשיה קעביך לפי שכבר יכול להדייח הבית במים רבים ולכבר בחזקה במכבדת קש אלא שרצוינו ל Maher מלאכתו.

ח. ט"ז (סי' רע"ז ס"ק ה') - נ"ל אותו נר שמדלקת השפהה כדי שתדייח כי אכילה שאכלו לא מקרי לצורך ישראל כיון שאין גוף הישראלי נהנה ממנו אלא כלים שלו מודחים והוא חייב להדייחם לצריכה היא מדלקת נעל"ד.

ט. רמ"א (סי' של"ז סע' ב') - אסור לכבד הבית אלא אם כן הקרע מרוצף ויש מתירין אף' אינו מרוצף. הaga: ויש מהמירין אף' במרוצף וכן נהוגין ואין לשנות. מיهو ע"י עכו"ם מותה.

י. גם' שבת (קג). - לא ישוכר אדם פועלים בשבת, ולא יאמר אדם לחבריו לשוכר לו פועלים וכו'. מי שנא הוא ומאי שנא חברו, אמר רב פפא חבר נכרי, מתקיף לה רב אשבי אמירה לנכרי שבות וכו', הא קא משמען לא יאמר אדם לחבריו שכור לי פועלים אבל אומר אדם לחבריו הנראת שטעמך עמי לעובך וכו' מי טעם ואיך כתיב משמעותו חפץ ודבר דבר דבר דבר הרהו מותר.

יא. רמ"א (שם סע' כ"ב) - כל דבר שאסור לומר לאינו יהודי לעשותו בשבת, אסור לרמזו לו לעשות מלאכה אחר שבת.

יב. גם' שבת (קכא). - נכרי שבא לבכורות אין אמורים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שבתו עליון וכו', אמר רבביامي בדילקה התירו לומר כל המכבה אין מפסיד.

יג. משנ"ב (סי' ש"ז ס"ק ע"ו) - דגם זה הוא בכלל אמירה לא"י כיון שע"י רמייזתו עשויה בשבת וה"ה שאסור לומר לו בשבת איזה דבר שיבין מתחך שיעשה מלאכה וכו'. אך כשאומר הרמייזה לא"י שלא בלשון צוו ובר' שרי דין זה בכלל אמירה.

יד. משנה שבת (קבב). - נכרי שחדליק את הנר משתמש לאורו ישראל, ואם בשビル ישראל אסור, מילא מים להשקות בהמתו, משקה אחריו ישראל, ואם בשビル ישאל אסור. [חוט' שבת (שמ) ד"ה ואמ' - ולא דמי להא דאמר לעיל נכרי שבא לבכורה אין אמורים לו כבה ואל תכבה והכא אסור כשבועשה בשビル ישראל דכי אמרין ד נכרי אדעתה דנפשיה קא עביד הנ"מ בכיבו וכיצא בו שאין ישראל נהנה במעשה הנכרי אבל הכא שגורף ישראלי נהנה במעשה של נכרי לא אמרין אדעתה דנפשיה קעביך הוайл והנכרי מתכוון להגנתו כך פירש רבינו שמשוון חזון].

טו. ההגחות מרדכי לשבת (פ"א סי' תנ"ב) - ולענן מכבה שיק לומר נכרי אדעתא דנספה עביך, אבל להבעיר מעצי ישראל צריך ליטול רשות מבעל העצים, ואם ראה ישראל ושקק אדרעתיה דישראל קא עבד כיוון שהעצים של ישראל.

טז. גמ' בעירובין (סז): - ההוא ינוקא דאישתפק חמימה אמר להו רבא זילו אמרו ליה לגוי דלייתי ליה מגו ביהם אי אל אבוי והוא לא ערביין אל נסמן אשיתוף אי אל הא לא שתפין נימרו ליה לנכרי לית ליה.

יז. גמ' גיטין (ח): - אמר רב ששת לומר שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת, בשבת ס"ג,cadamer רבא אומר לעובד כוכבים ועשה, ה"ג אמר לעובד כוכבים ועשה, ואע"ג דאמירה לעובד כוכבים שבות, משום ישוב א"י לא גוזר רבנן.

יח. שו"ע (סי' ש"ז סע' ח') - דבר שאינו מלאכה, ואיןו אסור לעשות בשבת אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לא"י לעשותו בשבת, והוא שיחה שם מקצת חולין, או יהיה צורך לדבר צורך הרבה, או מפני מצוה, כיצד אומר ישראל לא"י בשבת עלילות באילן להביא שופר לתקוע תקיעת מצוה, או להביא מים דרך חצר שלא עירבו לרוחן בו המצעער.

יט. שער הציון (סי' רמ"ד ס"ק ל"ה) - דאפיקו למאן דשרו שבות דשבת במקומ הפסד لكمן בסימן ש"ז, הינו כשאין לו עצה אחרת, אבל בזה הלא יכול לתקן הדבר מערב שבת, כמו שכתב בשולחן ערוך, או שיקנה לו מבעוד יומם.

כ. רמ"א (סי' רע"ו סע' ב') - יא דמותר לומר לא"י להודיעך לו נר לסעודת שבת משום דסבירא ליה דמותר אמירה לא"יafi במלאה גמורה במקומות מצוה (ר"ן ס"פ ר"א דמילה בשם העיטור) וכו', ויש להחמיר במקומות שאין צורך גדול בהא רוב הפסיקות חולקות על סברא זו. [משנ"ב (ס"ק כ"ה) - ומ"מ מותר לומר לא"י לתקן את העירוב שנתקלקל בשבת כדי שלא יבואו רבים לידי מכשול וכדי הוא בעל העיטור לסמוך עליו להתיר שבות דאמירה אפילו במלאה דאוריתא במקומות מצוה ורביכם (ח"א בשם המ"מ)].